

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 25.9.2007
COM(2007) 554 végleges

A BIZOTTSÁG MUNKADOKUMENTUMA

**Jelentés a nyelvtanulás és a nyelvi sokféleség ösztönzése című cselekvési terv
végrehajtásáról**

{SEC(2007)1222}

TARTALOMJEGYZÉK

1.	Bevezetés.....	4
2.	A nyelvtanulás és a nyelvi sokféleség ösztönzése	4
3.	A cselekvési terv eredményei – a nyelvpolitikák megnövekedett jelentősége európai és nemzeti szinten	5
4.	A legfontosabb eredmények.....	7
5.	A cselekvési terv végrehajtása a stratégiai területeken	9
5.1.	1. stratégiai terület: egész életen át tartó nyelvtanulás	9
5.1.1.	„Anyanyelv és két idegen nyelv”: korán kell kezdeni	11
5.1.2.	Nyelvtanulás a középfokú oktatásban és szakképzésben.....	11
5.1.3.	A tartalomalapú nyelvtanítás (CLIL) ösztönzése.....	12
5.1.4.	Nyelvtanulás a felsőoktatásban	13
5.1.5.	Felnőttkori nyelvtanulás.....	14
5.1.6.	Speciális igényű nyelvtanulók.....	14
5.1.7.	A nyelvek választéka.....	15
5.2.	2. stratégiai terület: eredményesebb nyelvtanítás.....	15
5.2.1.	A nyelvbarát iskola	15
5.2.2.	A nyelvi osztályterem	16
5.2.3.	Nyelvtanárképzés	16
5.2.4.	A nyelvtanár-utánpótlás	17
5.2.5.	A nyelvtudás mérése	17
5.3.	3. stratégiai terület: Nyelvbarát környezet kialakítása	19
5.3.1.	Befogadó jellegű szemlélet a nyelvi sokféleséghez	19
5.3.2.	Nyelvbarát közösségek építése	20
5.3.3.	A nyelvtanulási kínálat és a nyelvtanulási lehetőségek igénybevételének javítása ...	20
5.4.	A haladás kerete	21
5.4.1.	Körültekintőbb döntések	21
5.4.2.	Hatékonyabb információcsere a gyakorló tanárok között.....	22
5.4.3.	Egyértelmű eljárások a cselekvési terv nyomán követésére vonatkozóan.....	22
6.	Következtetés	22

1. BEVEZETÉS

A nyelvek az európai eszme alappillérei: tükrözik a különböző kultúrákat, ugyanakkor pedig kulcsként szolgálnak megértésükhöz. Egyértelmű, hogy az Európai Bizottság is konkrét szerephez jut a többnyelvűség ösztönzésében, támogatva és kiegészítve a tagállamok munkáját: azok az európai polgárok, akik több nyelvet beszélnek, képesek kiaknázni az Európai Unióban való szabad mozgás minden előnyét, és külföldi tanulmányaik vagy munkavégzésük során nyelvtudásuk megkönnyíti beilleszkedésüket. A nyelvi kompetenciát a munkahelyek is nagyra értékelik: az idegennyelv-tudás a foglalkoztatási kilátásokra is jótékonyan hat. A nyelvek a kommunikáció elsőrendű eszközei: több nyelv ismerete új kultúrák ajtaját tárja ki, és elősegíti a kultúrák közti megértést mind Európán belül, mind pedig a világ más részein.

Az, hogy a többnyelvűség önálló európai szintű tárcát kapott, annak elismerése, hogy a polgárok fontosnak tartják a nyelveket, és a többnyelvűség ösztönzésére szánt források összegyűjtéséhez a legmagasabb szintű politikai fellépésre van szükség.

A többnyelvűség ösztönzése a Bizottság és a tagállamok megosztott hatásköre; a tagállamok már eddig is jelentős lépéseket tettek oktatáspolitikáik felkészítésében arra, hogy az oktatás minden szintjén jobb idegennyelv-tudáshoz segítsék a tanulókat. Ez komoly eredmény, amely azt mutatja, hogy a Bizottság és a tagállamok közös cél érdekében működnek együtt.

Ez a jelentés hangsúlyozza a „nyelvtanulás és a nyelvi sokféleség ösztönzése 2004–2006” cselekvési terv végrehajtásának fő elemeit mind európai, mind nemzeti szinten. Rámutat az oktatási rendszerek reformjaiban megfigyelhető jelenlegi tendenciákra, amelyek a nyelvtanulás erőteljesebb ösztönzésére irányulnak, áttekinti, milyen előrelépések történtek az elmúlt három évben, és megalapozza a többnyelvűségi szakpolitika terén megvalósítandó további intézkedéseket.

2. A NYELVTANULÁS ÉS A NYELVI SOKFÉLESÉG ÖSZTÖNZÉSE

Az Európai Bizottság már régen elkötelezte magát a nyelvtanulás és a nyelvi sokféleség ösztönzése mellett. 1989-ben indult a Lingua elnevezésű program: ez volt az első olyan átfogó program, amely a nyelvtanítás és nyelvtanulás ösztönzésére irányult; ezt követően a nyelvek kiemelt helyet kaptak az oktatási és képzési témájú európai programokban.

A nyelvek 2001-es európai évét követően az Európai Parlament és a Tanács is állásfoglalást fogadott el, felkérve a Bizottságot további intézkedésekre a nyelvtanulás ösztönzése érdekében. 2002-ben az állam- és kormányfők barcelonai ülésén politikai kötelezettségvállalás született az alapkészségek fejlesztéséről, elsősorban két idegen nyelv kora gyermekkortól kezdődő tanulása által. 2003-ban az Európai Parlament saját kezdeményezésű jelentést fogadott el, amelyben felkérte a Bizottságot, hogy a bővítés és a kulturális sokféleség kontextusában fokozza a regionális és ritka nyelvekre irányuló figyelmet.¹

¹ A5-0271/2003 végleges, 2003.7.14.: Az Európai Parlament jelentése a Bizottságnak szóló ajánlásokkal az európai regionális és ritka nyelvekről – az EU-ban élő kisebbségek nyelvei – a bővítés és a kulturális sokféleség kontextusában

A Bizottság válasza a Tanács és a Parlament számára a nyelvtanulás és a nyelvi sokféleség ösztönzése című cselekvési terv² volt, amely figyelembe vette a 2002 és 2003 közötti széleskörű konzultációkból származó visszajelzéseket is. A jelenleg növekedési és foglalkoztatási lisszaboni stratégiának nevezett program ekkor első szakaszában járt. Az idegennyelv-tanulás fejlesztése különleges célkitűzésként szerepelt az Oktatás és képzés 2010 programban, amely a lisszaboni stratégia oktatással és képzéssel foglalkozó eleme³. Hosszú távú programja, amelyben az európai szakpolitikák számára közös célkitűzéseket fogalmaz meg, és nyílt koordinációs módszere, amely szoros partnerséget hoz létre a tagállamok között, nyelvpolitikai együttműködéseket eredményezett.

Először is, az Európai Parlament és a Tanács 2006. december 18-i ajánlásában az idegen nyelvi kommunikáció az egész életen át tartó tanulás nyolc kulskompetenciájának egyikeként szerepel⁴. Másodsorban pedig gyümölcsöző együttműködés jött létre a tagállamokkal a nyelvekkel foglalkozó munkacsoport által, amelyben a tagállamok nyelvpolitikáikért felelős vezető tisztviselők dolgoznak együtt. A csoport az információk és bevált gyakorlatok egymással való megosztása céljából rendszeresen ülészik. Elkötelezettsége alapvetően fontosnak bizonyult a cselekvési terv nemzeti szintű nyomon követésében.

Bizottsági szinten a nyelvpolitikák egyre növekvő fontosságát tükrözte az is, hogy 2005-ben Figel' biztos tárcájában kifejezett említést kapott a többnyelvűség. Ez a többnyelvűségi stratégia meghatározásához vezetett, felölelve a külső és belső fellépéseket az *Új keretstratégia a többnyelvűség ösztönzésére* című bizottsági közleményben megfogalmazottak szerint⁵. Ezzel párhuzamosan a Bizottság elkezdte kifejleszteni a nyelvi kompetenciák mutatóját, melyre az Európai Tanács barcelonai ülése szólított fel annak érdekében, hogy fel lehessen mérni a tanulók két idegen nyelv terén elért tudását az alapoktatás befejezésekor⁶. A többnyelvűség olyan kulcsfontosságú terület, melynek segítségével Európa közelebb kerülhet a polgárok igényeihez. Ennek megfelelően a többnyelvűség 2007 januárjában, Orban biztos hivatalba lépésével önálló tárcát kapott. A többnyelvűség most terjeszti ki hatókörét az egész életen át tartó tanuláson túli területekre, elsősorban a nyelvek és az üzleti élet kapcsolatának terén, valamint a kultúrák közötti párbeszéd 2008-as európai évéhez adott hozzájárulással.

3. A CSELEKVÉSI TERV EREDMÉNYEI – A NYELVPOLITIKÁK MEGNÖVEKEDETT JELENTŐSÉGE EURÓPAI ÉS NEMZETI SZINTEN

A cselekvési terv meghatározta azokat a fő célkitűzéseket, amelyeket három stratégiai területen kell elérni: 1. az egész életen át tartó nyelvtanulás, 2. hatékonyabb nyelvoktatás, 3. a nyelvbarát környezet kialakítása. A negyedik fejezet, „A haladás kerete” a nyelvpolitika általános kidolgozására irányul mind európai, mind nemzeti szinten.

² COM(2003) 449 végleges, 2003.7.24. A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: *A nyelvtanulás és a nyelvi sokféleség ösztönzése: cselekvési terv 2004–2006*

³ HL C 142., 2002.6.14., 1. o. Tanács, Az európai oktatási és képzési rendszerek célkitűzései nyomon követésére vonatkozó részletes munkaprogram 2006/962/EK

⁴ COM(2005) 596 végleges, 2005.11.22.

⁵ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak - *Az Európai Nyelvi Kompetenciamutató*. Brüsszel, 2005.1.8. COM(2005) 356 végleges.

⁶ A Bizottság közleménye a Tanácsnak, *Az európai nyelvi kompetenciamérés keretrendszere*. Brüsszel, 2007.4.13. COM(2007)184 végleges.

A cselekvési terv 47 konkrét javaslatot tartalmazott, melyet a Bizottságnak adott időn belül (2004–2006) meg kell valósítania, 2007-ben pedig felül kell vizsgálnia. Emellett felkérte a tagállamokat is, hogy tegyenek lépéseket a célkitűzések megvalósítása érdekében, elismerve azt is, hogy ezt nem könnyű három év alatt teljesíteni.

Általánosságban a **Bizottság és a tagállamok jelentős előrelépést tettek a cselekvési tervben megfogalmazott intézkedések végrehajtása terén.** E kezdeményezések következményeként a **nyelvtanulás ösztönzése, a nyelvi sokféleség és maga a többnyelvűség támogatása számottevő politikai jelentőségre tett szert.**

Bizottsági szinten a cselekvési terv végrehajtása előtérbe helyezte a többnyelvűséggel kapcsolatos kérdéseket, és a Bizottság folyamatosan arra törekedett, hogy az oktatási és képzési programokban a nyelvtanulás kitüntetett helyen szerepeljen.

A szakpolitika területén a cselekvési terv keretét biztosított azoknak a stratégiai kérdéseknek, melyeket a tagállamokkal kell megvitatni, illetve amelyek az együttműködés alapját képezhetik, és lehetővé tette a bevált gyakorlatok koncentrált cseréjét, miközben a konkrét eredmények elérését helyezte előtérbe. A cselekvési terv által javasolt és a Bizottság által megvalósított tanulmányok, konferenciák, szemináriumok és információs kezdeményezések a politikai döntéshozók és a gyakorlati szakemberek megbeszéléseinek alapjául szolgáltak, segítettek felhívni a figyelmet a nyelvvel kapcsolatos kulcsfontosságú kérdésekre, valamint támogatták a döntéshozatalt és a minőségi nyelvtanítást.

A programok szintjén a cselekvési terv az oktatási és képzési programok stratégiai alkalmazására szólított fel, hogy a nyelvtanulás és a nyelvi sokféleség ösztönzésére a lehető legjobban ki lehessen aknázni az általuk nyújtott támogatást. A prioritások meghatározása és a különleges tájékoztatási tevékenységek alapján figyelemreméltó eredmények születtek: a Socrates és Leonardo program 2004–2006-ban csaknem 150 millió eurót fektetett be a specifikus nyelvtanulási célkitűzéssel rendelkező tevékenységekbe, ami a 2000–2002-es adatokhoz képest 66 %-os növekedést jelent.

Nemzeti szinten a cselekvési terv az intézkedések keretét jelölte ki. Már több tagországban megfigyelhető volt az oktatási rendszerek reformja során az a tendencia, hogy az ország eleget kíván tenni a Barcelonában kifejtett elvnek, mely szerint az anyanyelv mellett még két idegen nyelvet kell elsajátítani, habár néhány tagállam arról számolt be, hogy a cselekvési terv befolyásolta a reform megindítására vonatkozó döntésüket. A cselekvési terv legfontosabb nemzeti szintű hatása az volt, hogy a nemzeti szakpolitikákat arra ösztönözte, hogy a cselekvési tervben meghatározott stratégiai területeken és a benne vázolt szempontok szerint hozzanak intézkedéseket, és ehhez támogatást is nyújtott. Három évvel később a nemzeti nyelvpolitikák az áttekintés alapján egységesebbnek tűnnek: általános egyetértés bontakozott ki olyan alapvető kérdésekben, mint például a nyelvtudás mint kulcskompetencia jelentősége az egész életen át tartó tanulás tekintetében, annak szükségessége, hogy a tanulók már az alapoktatásban elkezdjenek két idegen nyelvet tanulni, valamint a minőségi nyelvoktatás és az áttekinthető értékelés szükségessége. Habár a tagállamok nem azonos helyzetből indultak ki, és intézkedéseik üteme sem volt egyformán gyors, a reformok leginkább a következő területekre irányultak:

- az egész oktatási rendszer felülvizsgálata az egész életen át tartó nyelvtanulás megközelítése szempontjából,

- a korai nyelvtanulás bevezetése az általános iskola alsó tagozataiban, illetve egyes esetekben még azelőtt,
- a tartalomalapú nyelvtanulás⁷ (CLIL – content and language integrated learning) bevezetése a tantervbe,
- a középfokú oktatásban a tanulható nyelvek szélesebb választéka,
- fokozott befektetés a nyelvtanárképzésbe,
- a tantervek, a vizsgák és bizonyítványok felülvizsgálata, hogy megfeleljenek a közös európai nyelvi referenciakeretnek,
- a Bizottság és az Európa Tanács által kidolgozott európai programok és eszközök alkalmazása a nemzeti oktatási rendszerek felülvizsgálatára, megfelelő nyelvtanítási segédanyagok és tesztek kidolgozására, a külföldi nyelvtanárképzés elősegítésére és az iskolák európai együttműködésére.

4. A LEGFONTOSABB EREDMÉNYEK

A cselekvési terv 47 intézkedést fogalmazott meg, amelyeket végre kell hajtani a bizottsági szintű szakpolitikai célkitűzések megvalósításához, figyelembe véve a Bizottság hatáskörét és a rendelkezésre álló költségvetést. A Bizottság csaknem valamennyi intézkedést megvalósította. **A 47 intézkedés közül 2007 végére 41-et hajtanak végre (33 már megvalósult, 8 másik pedig 2007 végére fejeződik be), ötöt pedig az egész életen át tartó tanulás programjában hajtanak végre (2007–2013). Az egyik intézkedést törölték, viszont részben átkerült egy másik intézkedésbe.**

A cselekvési terv végrehajtása a következő eredményeket hozta:

- Az **Európa-honlapon található nyelvi oldal átszervezése** (I.4.1.⁸), amely információkat és nyelvekkel kapcsolatos forrásokat kínál elsősorban a felnőtt korú tanulók és a nyelvtanárok számára, valamint azokról az információs kezdeményezésekről tájékoztat, amelyeket a nyelvtanulás és a külföldi mobilitás ösztönzésére nemzeti szinten hajtottak végre (II.3.1. és III.3.2.). Mivel széles körben elismerték, hogy a nyilvánosság figyelmét fel kell hívni a nyelvtanulás előnyeire, **az egész életen át tartó tanulás programjának keretében a nyelvekkel kapcsolatos tájékoztató kampányok számára éves költségvetést hoztak létre** (IV.3.1.).
- 13, egész Európára kiterjedő vizsgálat (10 befejezett és 3 hamarosan befejeződő) a kontextus meghatározására, az előzmények megállapítására és a bevált gyakorlatok és innovatív módszerek feltérképezésére specifikus nyelvi kérdésekkel kapcsolatban. Ezek közé a következő úttörő hatású tanulmányok tartoznak: *„European Profile for Language Teacher Education in Europe”* (a nyelvtanárképzés európai modellje) (II.3.2.); *„Special Educational Needs in Europe — the teaching and learning of languages”* (Speciális

⁷ A tartalomalapú nyelvtanítás (CLIL) módszere azt jelenti, hogy a tantárgyat idegen nyelven tanítják, így egyformán fontos, hogy a tanuló mind a nyelvet, mind pedig az érintett tantárgyat elsajátítsa.

⁸ Ez a hivatkozás és az ezt követők a cselekvési terv intézkedéseinek eredeti számozását követik. Mind a szövegben, mind pedig a mellékletekben szereplő intézkedéseket megnevezik.

oktatási igények Európában – nyelvtanítás és nyelvtanulás) (I.5.1.), „Lingo: 50 ways to motivate language learners” (Lingo: 50 módszer a nyelvtanuló motiválására) (IV.1.2.), valamint „Effect on the European Economy of Shortages of Foreign Language Skills in Enterprise” (A vállalkozásoknál tapasztalható hiányos idegennyelv-tudás hatásai az európai gazdaságra) (IV.1.3.). Az utóbbi tanulmány az első lépés annak irányába, hogy a többnyelvűségi politika kiterjedjen az üzleti világ igényeire. 2007. szeptember 21-én a vállalkozásokról, nyelvekről és interkulturális ismeretekről szóló konferencia tárgyalni fogja az európai versenyképesség motorjaként felhasználható nyelvek kérdését.

- **Hat európai konferencia és szeminárium a nyelvekről.** Ezekhez tartozik a tartalomalapú nyelvtanításról (CLIL) szóló, 2005-ben, a luxemburgi elnökség során megrendezett európai konferencia (I.2.6.), amelyen első alkalommal hívták fel az európai politikai döntéshozók figyelmét a CLIL módszerére, valamint a regionális és kisebbségi nyelveknek az oktatási rendszerben betöltött szerepéről szóló európai konferencia (III.1.1.), amelyen az összegyűlt európai érdekelt felek beszámoltak tapasztalataikról azzal kapcsolatban, hogy a regionális és kisebbségi nyelveket miként lehet sikeresen tanítani az új generációknak.
- **17 programszintű intézkedés a nyelvtanulás európai programokon keresztül történő ösztönzésének előmozdítására.** A két legfontosabb érintett program a Socrates és a Leonardo volt, de szerepet kapott a testvérvárosi, az e-tanulási, a Kultúra, az Ifjúság és a kutatási keretprogram is, melyeknél a nyelvekre irányuló intézkedések prioritása mellett szerepelt a mobilitást megelőző nyelvi felkészítés fokozottabb támogatása is. 13 ilyen intézkedés sikeresen lezárult, kettő nemsokára befejeződik, kettő pedig folyamatban van. **Emellett ezen intézkedések hatása tartósnak ígérkezik, mivel a 2007–2013-ra vonatkozó új programok** (egész életen át tartó tanulás programja, Kultúra, Cselekvő ifjúság, a polgárok Európája, hetedik kutatási keretprogram) **nagyobb figyelmet fordítanak majd a nyelvtanulás és nyelvi sokféleség ösztönzésére.**
- Végül, de nem utolsósorban a széles körben elismert igény hatására, mely szerint a nyilvánosság figyelmét fel kell hívni a nyelvtanulás előnyeire, **az egész életen át tartó tanulás programjának keretében a nyelvekkel kapcsolatos tájékoztató kampányok számára éves költségvetés jött létre** (IV.3.1.).

A 2000–2002-es évvel összehasonlítva a Socrates és a Leonardo program 66 %-kal többet fordított a speciális nyelvi célkitűzéssel rendelkező intézkedésekre: a 2004–2006-os időszakban költségvetési részesedésük 30 millió euróról csaknem 50 millió euróra nőtt.

2004–2006-ban a Socrates és a Leonardo program a következőket támogatta:

- 2951 iskolai nyelvi projekt (84 %-os növekedés a 2000–2002-es időszakhoz képest);
- 3957 nyelvi asszisztens (62 %-os növekedés);
- 9434, intenzív nyelvi előkészítő kurzuson részt vett Erasmus-hallgató (160 %-os emelkedés);
- 300 felnőttoktatási tanulási partnerség (689 %-os növekedés);
- 765 munkahelyi képzési támogatás idegennyelv-oktatóknak a felnőttoktatásban (új intézkedés);

- 1820 munkahelyi képzési támogatás a idegennyelv-oktatóknak a szakképzésben (143 %-os növekedés);
- 41 Lingua projekt új nyelvtanulási vagy vizsgáztatási eszközök kialakítására (24 %-os növekedés);
- 39 Lingua projekt a nyelvtanulás előnyeinek tudatosítására és annak céljából, hogy a polgárok számára elérhetőbbé váljanak a nyelvtanulási lehetőségek (160 %-os növekedés);

Ezek az eredmények ígéretesek. A programok egyes részei azonban eredményesebbek is lehetnének: például a Comenius, Grundtvig és Leonardo programban a tanárképzésben használt tananyagok kidolgozására irányuló nyelvi projektek száma nem nőtt egyenesen mindenütt, és az iskolai nyelvi projektekben részt vevő tanulók, valamint a képzési támogatásban részesülő nyelvtanárok száma sem emelkedett egyenlő mértékben. Egy újabb tanulmány arra mutatott rá, hogy a Comenius-projektben részt vevők idegennyelvtudása javult ugyan, de ez főleg az angol esetében történt így, más nyelvek rovására. Ugyanez a helyzet a Comenius munkahelyi képzési támogatásával, amelyek elsősorban angol nyelvi képzések voltak, így nem tükrözték a nyelvi sokféleség ösztönzésének és a nyelvek kibővített választékának szándékát.

A nemzeti szintű kezdeményezésekre vonatkozó információk alapját azok a nemzeti jelentések biztosítják, melyeket a tagállamok a Bizottságnak a cselekvési terv nyomán követéséről 2006 végén nyújtottak be (IV.1.1.). 20 tagállam (Ausztria, Belgium – holland nyelvű közösség, Bulgária, a Cseh Köztársaság, az Egyesült Királyság, Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Írország, Lengyelország, Litvánia, Magyarország, Norvégia, Olaszország, Spanyolország, Svédország, Szlovákia és Szlovénia) átfogó jelentést készített a cselekvési terv nemzeti végrehajtásáról, míg más országok (Ciprus, Luxemburg, Németország, Románia) részleges információkat közöltek. A forrásokat külső tanácsadó elemezte a Bizottság számára, és jelentést készített a tagállamok főbb szakpolitikai tendenciáiról, kiválasztva a bevált gyakorlatokat. A független jelentést a nyelvekkel foglalkozó munkacsoport megvitatta, amely kiegészítő információkkal járult hozzá az eredményekhez. Az ebben a dokumentumban bemutatott bevált gyakorlatok választéka az említett munkán alapul. A példák szemléltető jellegűek, és korántsem terjednek ki minden részletre: csupán jelzik a nemzeti szinten megvalósított intézkedések mértékét és típusát.

5. A CSELEKVÉSI TERV VÉGREHAJTÁSA A STRATÉGIAI TERÜLETEKEN

Az alábbi négy szakasz, amely a cselekvési terv felépítését követi (három stratégiai terület és a haladás kerete) részletesen ismerteti a szövegben szereplő keretekben ismertetett 47 intézkedés eredményeit. Az ezt kiegészítő bizottsági munkadokumentum táblázatokat mutat be, amelyek ismertetik az intézkedések megvalósításának aktuális helyzetét, felsorolják a célkitűzéseket, az információk forrását és a vonatkozó honlapokat.

5.1. 1. stratégiai terület: egész életen át tartó nyelvtanulás

A cselekvési terv a nyelvtanulást az egész életen át tartó tanulás távlatába helyezte, és a megközelítés végrehajtása érdekében megfelelő fellépésre szólított fel. Nemzeti szinten e szempontok alapján egyes országok végrehajtották az oktatási rendszer reformját, folytonosságot biztosítva az oktatás különböző szintjei között, valamint értékelési

rendszereket hozva létre, melyekkel felmérhetők a részleges kompetenciák, és később lehetővé válik az oktatásba való újbóli belépés.

Ausztria: nyelvi bizottság

Ausztria jelenleg az Európa Tanács országprofilja segítségével végez felmérést a nyelvtanítási és nyelvtanulási politikáról, mielőtt reformokba kezdene. A nyelvi bizottság, amelynek munkájában az oktatásban érdekeltek és a szociális partnerek vesznek részt, megvizsgálja a többnyelvűséggel kapcsolatos összes kérdést, és koordinálja a nyelvvel kapcsolatos lisszaboni célkitűzések és más európai kezdeményezések végrehajtását, így például a cselekvési tervét.

Bulgária: nemzeti reform

A nyelvtanulás a parlament által 2006-ban elfogadott, legutóbbi oktatási reform alapvető eleme. A cél az oktatási rendszer szerkezetének megváltoztatása azáltal, hogy minden iskolában két idegen nyelv tanítása, valamint a 8. osztályosok számára egy év intenzív nyelvtanulás kerül bevezetésre.

Finnország: finn nyelvoktatási politikák

A kormány egy olyan projektet támogat, amely a többnyelvűség, az egész életen át tartó tanulás és az európai integráció szempontjából vizsgálja a nyelvoktatási politikák alapvető elveit és céljait. Az oktatási rendszer korszerűsítésének céljából a végső ajánlások jelenleg kidolgozás alatt állnak⁹.

Magyarország: a Világ-Nyelv program

A kormány a Világ-Nyelv program keretében átfogó stratégiát indított az idegennyelv-tanítás és tanulás fejlesztésére. A program intézkedései közé az alábbiak tartoznak: a nyelvoktatás és nyelvtanulás különböző szempontjaival foglalkozó iskolai projektek számára külön finanszírozás; az intenzív nyelvtanulásra fordított év bevezetése a tankötelezettség végén, amely során a tanterv legalább 40 %-át az idegennyelv-oktatás teszi ki; új típusú érettségi vizsga; számos iránymutatás és ajánlás.

Luxemburg: módosítások a nyelvoktatásban

2005–2006 során Luxemburg az Európa Tanács országprofilja segítségével felmérte nyelvpolitikáját. Az Oktatási és Szakképzési Minisztérium 2007–2009-re nemzeti cselekvési tervet dolgozott ki (Plan de réajustement de l'enseignement des langues), amely 66 cselekvési pontot tartalmaz; ezek a nyelvtanítás és értékelés valamennyi szempontjára kiterjednek az óvodától a középfokú oktatás végéig, figyelembe véve a migráns közösségek nyelveit is.

Egyesült Királyság: nyelvtanulás minden életkorban

Angliában 2003 óta működik nyelvekre vonatkozó nemzeti stratégia. A stratégia valamennyi életkorban és életszakaszban támogatja a nyelvtanulást a korai nyelvtanulástól a felnőttkori, valamint egyetemi nyelvtanulásig. Három átfogó stratégiával rendelkezik: a nyelvek oktatásának és tanulásának javítása; elismerési rendszer kialakítása; a nem alapfokú oktatásban, az egyetemeken és a munkahelyi képzés keretében folytatott nyelvtanulás arányának növelése. Közösségi szinten az oktatási és képzési programok növelték a mobilitásban részt vevő személyek nyelvi felkészítésének támogatását; a Comenius programban megkétszereződött a nyelvi előkészítők száma (tanárképzés); az Erasmus programban az intenzív nyelvi képzéseken részt vevők száma csaknem 40 %-kal nőtt; a Leonardo program pedig 15,6 millió eurót fordított külföldi gyakorlatra készülő 175 000 gyakornok, diák és pályakezdő munkavállaló nyelvi és kulturális felkészítésére, ami a 2000–2002-es időszakhoz képest 77 %-os növekedés. Az egész életen át

⁹ [http://www.jyu.fi/hum/laitokset/solki/tutkimus/projektit/kiepo/.](http://www.jyu.fi/hum/laitokset/solki/tutkimus/projektit/kiepo/)

tartó tanulás programjában a nyelvi előkészítés támogatását a mobilitás valamennyi típusára kiterjesztették.

5.1.1. „Anyanyelv és két idegen nyelv”: korán kell kezdeni

Az elmúlt négy évben a legtöbb tagállam az alapfokú (bizonyos esetekben pedig az azt megelőző) oktatásban reformokat vezetett be az idegennyelv-tanulás minél fiatalabb korban történő elkezdése érdekében. A tendencia az, hogy a tanuló az anyanyelv melletti második nyelvet (akár idegen nyelvet, akár kisebbségi vagy az ország második hivatalos nyelvét) minél hamarabb, az alapfokú oktatás első három évében kezdi el tanulni.

A legnagyobb probléma e reformok végrehajtásában a megfelelően képzett (általános és specializált) nyelvtanárok hiánya. Egyes országokban a korai nyelvtanulás mellett a második idegen nyelv tanulásának megkezdése is korábban történik (az alapfokú oktatás utolsó éveiben vagy a középfokú oktatás kezdetén). Ezt a gyakorlatot támogatni kell, és szélesebb körben kell végrehajtani.

A korai nyelvtanulás bevezetésének elősegítésére a Bizottság finanszírozta a „Main pedagogical principles underlying teaching languages to very young learners” (A korai idegennyelv-tanítás legfontosabb pedagógiai elvei) című tanulmányt (I.1.1.). A tanulmány elismerte a tanárok központi szerepét a korai nyelvtanulásban, és azt ajánlotta, hogy a kutatás megállapításairól tájékoztassák a gyakorló tanárokat, fejlesszék ki a gyerekek kompetenciáinak felmérésére és értékelésére használt módszereket és eszközöket, és támogatta a második idegen nyelv tanulásának elkezdését az általános iskolában.

Az információs és hálózatépítő tevékenységgel kapcsolatban a Bizottság a nyelvtanulás előnyeiről brosúrát készített a szülők számára, és a szülőket tervezi megcélózni, akik az egész életen át tartó tanulás programja által támogatott tájékoztató kampány célcsoportját jelentik (I.1.2.). Ezenkívül támogatott egy gyakorló tanároknak szóló szemináriumot, amely a fenti tanulmány bemutatására szolgált. Az e téren működő szervezetek közötti hálózatépítés elősegítésére a korai nyelvtanulás prioritásként fog szerepelni a 2007-es Comenius és a „Nyelvek” elnevezésű kulcstevékenység hálózata számára.

A Socrates program a korai nyelvtanulást és az ezzel kapcsolatos tanárképzést 11 Lingua-projekt finanszírozásával (I.1.4.), valamint csaknem 4000 nyelvi asszisztensi hely megadásával (13 %-os növekedés) támogatta, számos általános iskola, illetve az iskola-előkészítő intézmény számára is (I.1.5.). Az általános iskolákat és az iskolát előkészítő intézményeket továbbra is arra fogják ösztönözni, hogy az egész életen át tartó tanuláson keretén belül nyelvi asszisztenseket foglalkoztassanak.

5.1.2. Nyelvtanulás a középfokú oktatásban és szakképzésben

A cselekvési terv felkérte a tagállamokat, hogy továbbra is mutassanak elkötelezettséget azért, hogy a tanulóknak lehetőséget adnak legalább két idegen nyelv tanulására, és fektessenek hangsúlyt a tényleges kommunikációs képességekre, a nyelvelsajátítás képességére és az interkulturális kompetenciák megtanulására.

Észtország, Franciaország, Litvánia, Németország, Spanyolország és Szlovénia: európai szekciók/kétnyelvű oktatás

Egyes országok bevezették az ún. „európai szekciót”, melynek keretében több nyelvet tanítanak tartalomalapú nyelvtanítással is, és különös figyelmet szentelnek az európai együttműködésnek és az

interkulturális tanításnak. Ezek a kezdeményezések gyakran kísérleti projektek, melyek célja, hogy bekerüljenek az általános oktatási rendszerbe.

Görögország: a nyelvek multitematikus megközelítése

Az alap- és középfokú iskolai tantervek reformja eredményeként a nyelvtanulás horizontális vetületű, vagyis nagyobb fokú együttműködés alakult ki a nyelvtanítás, illetve az anyanyelv és más tantárgyak tanítása között. Külön figyelmet kap a nyelvi és kulturális sokféleség iránti tudatosítása és az interkulturális ismeretek fejlesztése.

Németország, Hollandia, Franciaország, Finnország és Ausztria: CertiLingua, a többnyelvű, európai és nemzetközi kompetenciák európai kiválósági védjegye

A Certilinguát az érettségi bizonyítvány mellékletének szánják, amelyen feltüntetik a tanuló által legalább két idegen nyelven elsajátított többnyelvű, európai és nemzetközi kompetenciákat. A Certilinguát kiadó iskolák legalább egy tantárgyat tartalomalapú nyelvtanítással tanítanak, és a tanulók interkulturális kompetenciáját európai és nemzetközi projektmunkákon keresztül kívánják fejleszteni. A Certilingua kezdeményezés a német és holland iskolák közötti határokon átnyúló együttműködésből ered, és fokozatosan terjedt el más országokban is. Célja, hogy fokozza a tanulók által elsajátított nyelvi és interkulturális ismeretek átláthatóságát, olyan kiválósági védjegyet nyújtva, melyet más országban is elismernek¹⁰.

A Bizottság úgy támogatta a tagállami erőfeszítéseket, hogy a különböző országok iskolái számára még több lehetőséget teremtett a közös nyelvtanulásra és az interkulturális kompetenciák és több nyelven történő megértés további fejlesztésére:

A Comenius iskolai nyelvi projektek száma nőtt, és a Comenius iskolai projektekre előirányzott költségvetés 19 %-át tette ki (jóllehet a cselekvési terv 25 %-ot javasolt). Emellett 2004–2006-ban 2951 olyan közös projektet támogatott, amely iskolai cserékben részt vevő 53 118 tanulót és 8853 tanárt érintett (I.2.1.).

Az egész életen át tartó tanulás programja keretében jelenleg megpróbálják elérni a cselekvési tervben javasolt célszámot.

2007 végére tanulmány készül az oktatás és képzés egyes szakaszaihoz kapcsolódó nyelvi és interkulturális készségekről (I.2.2.). A tanulmány javaslatokat tartalmaz majd a jelenlegi nyelvoktatás javítására az interkulturális készségek elsajátítása érdekében, illetve arra vonatkozóan, hogyan lehet meghatározni a megfelelő célkitűzéseket az interkulturális kompetenciák tekintetében az alap- és középfokú oktatásban tanulók számára. A Comenius 14 projektet és 2 hálózatot finanszírozott, melyek a többnyelvűséget elősegítő képzési tananyagok és modulok kidolgozására irányultak (I.2.3.).

5.1.3. A tartalomalapú nyelvtanítás (CLIL) ösztönzése

A tartalomalapú nyelvtanítást egyre szélesebb körben alkalmazzák az európai osztálytermekben, mivel hatékony módszernek tekintik a kommunikációs készségek megerősítéséhez és a tanulók motiválásához.

A CLIL tananyagainak továbbfejlesztését 4 Lingua-projekt (I.2.4.) támogatta, és a CLIL-megközelítéssel foglalkozó Comenius iskolai projektek elsőbbséget élveztek (I.2.5.). Az egész életen át tartó tanulás programja továbbra is elsőbbséget biztosít azoknak az iskolai partnerségeknek, amelyek támogatják a korai nyelvtanulást, a többnyelvűséget és a CLIL-t.

¹⁰ [http://www.learn-line.nrw.de/angebote/certilingua/.](http://www.learn-line.nrw.de/angebote/certilingua/)

2005 márciusában Luxembourgban rendezték meg „A változó európai osztályterem – a többnyelvű oktatásban rejlő lehetőségek” (The Changing European Classroom — the Potential of Plurilingual Education) európai szimpóziumát, a luxemburgi elnökséggel együttműködve, amely a következtetésekről az oktatási tanács 2005 májusi ülésén számolt be. A szimpózium emlékeztetett arra, hogy biztosítani kell, hogy az iskolai oktatás különböző szintjein a tanulók és diákok tartalomalapú nyelvoktatásban részesüljenek. Azt is hangsúlyozták, hogy a tanároknak különleges képzést kellene kapniuk a tartalomalapú nyelvtanítással kapcsolatban.

2006-ban az Eurydice-hálózat a tartalomalapú (CLIL) nyelvtanításról az európai iskolákban (Content and Language Integrated Learning (CLIL) in schools in Europe (I.2.7.)) felmérést tett közzé, amely meghatározta az európai országokban folytatott tartalomalapú nyelvtanítás legfontosabb jellemzőit. A tartalomalapú nyelvtanítás iránti érdeklődés egyre nő, ugyanakkor jelenleg kevés tanuló és hallgató vesz részt benne, bár a helyzet országonként változó. A felmérés rámutatott arra, hogy amennyiben a tartalomalapú nyelvtanítás általánossá válik, a legtöbb országban fokozott támogatásban kell részesíteni a tanárképzésben. A további munkát igénylő másik terület az értékelés: a tartalomalapú nyelvtanítás a legtöbb országban még gyerekcipőben jár, ezért CLIL-gyakorlatok értékelése nem terjedt el széles körben.

5.1.4. *Nyelvtanulás a felsőoktatásban*

A cselekvési terv szorgalmazta, hogy az egyetemek egységes nyelvpolitikát alakítsanak ki, amely elősegíti valamennyi hallgató nyelvtanulását, és lehetővé teszi számukra a külföldön folytatott tanulmányokat.

Belgium, Cseh Köztársaság, Románia: Multidiszciplináris egyetemi oktatás

Belgiumban (holland anyanyelvű közösség), a Cseh Köztársaságban és Romániában egyes egyetemek idegen nyelven kínálnak egyetemi tanulmányokat természettudományok, történelem vagy földrajz területén, idegen nyelvi mellékszakkal párosítva, ami bizonyos esetekben kettős diplomát ad. A különböző tudományterületek ilyen kombinációja erősíti a nyelvi kompetenciát, és a tartalomalapú nyelvtanítást végző leendő tanárok képzésére is alkalmas.

A Bizottság növelte az Erasmus intenzív nyelvi képzések (EILC) számát, ezzel a külföldre készülő hallgatók 6,4 %-ának nyelvi képzését biztosítja (jóllehet a cselekvési terv által kijelölt célszám 10 % volt) (I.3.1.). Ez a százalék országonként változik: a szlovén és török egyetemek Erasmus intenzív nyelvi képzéseit nagy érdeklődés kísérte, és a külföldről érkező hallgatók több mint 35 %-át vonták be a képzési programokba, míg a cseh, észt, finn, német, magyar és norvég egyetemeken tapasztalt részvételi arány meghaladja a 10 %-ot. Összefoglalva, 2004–2006-ban csaknem 10 000 hallgató részesült az Erasmus intenzív nyelvi képzések előnyéből. Az EILC-t az egész életen át tartó tanulás programja tovább erősítette, habár több intézkedésre van szükség egyetemi szinten a fogadó ország nyelvének mint a külföldről érkező hallgatók második nyelvének támogatására.

A felsőoktatási intézmények nemzetközi együttműködését tekintve az Erasmus Mundus program támogatja a különböző tagállamokban folytatott közös mesterképzést, melyben a nem uniós tagállamból érkező hallgatók két különböző európai nyelvet tanulhatnak. 2004–2006 között 2325 EU-n kívüli hallgató kapott támogatást; ők 57 különböző mesterképzésben vettek részt, beleértve hármat nyelvészeti és nyelvvel kapcsolatos szakon. A Tempus program az EU egyetemei és 26 (nyugat-balkán, kelet-európai, közép-ázsiai, észak-afrikai és közel-keleti) partnerország közötti együttműködést támogatja az egyetemek korszerűsítése, a régiók és az egyének között végbemenő kölcsönös tanulási folyamat és a kultúrák közti megértés

elősegítésére. A nyelvi képzés általában helyet kap e projekteken, 2004–2006-ban ezek köztük kettő irányult a nyelvtanítás terén megvalósuló együttműködésre. Az Egyesült Államokkal, Kanadával, Japánnal, Ausztráliával és Új-Zélanddal folytatott együttműködési programok mellett hat projektet támogattak nyelvi tanterv kidolgozása céljából.

5.1.5. Felnőttkori nyelvtanulás

A cselekvési terv szorgalmazta a felnőttek számára elérhető nyelvtanulást, mint például a munkahelyen belüli képzést, a felnőttoktatási tanfolyamokat vagy a kulturális tevékenységhez kapcsolódó informális tanulást.

Belgium, Cseh Köztársaság: Nyelvi utalvány és internetes nyelvi források

Ahhoz, hogy valaki nyelvtanfolyamra járjon, nem csupán megfelelő motiváció és idő szükséges, hanem anyagi források is. Az egész életen át tartó nyelvtanulás ösztönzésére Belgium és a Cseh Köztársaság ún. „utalványrendszer” vezetett be: az utalványokat az állam, a foglalkoztatók és a felhasználók együttesen fizetik; a jelentések szerint a bevezetés óta a felnőttek körében jelentősen nőtt az érdeklődés a nyelvtanfolyamok iránt.

Az internetes oldalak szintén népszerűsítik a nyelvtanulást a felnőttek számára. A belga Word wat je wil¹¹ olyan adatbázis, amelyben más szolgáltatások mellett megtalálható valamennyi hivatalos és magán nyelvtanfolyam. A Cseh Köztársaságban jelenleg dolgozzák ki a nemzeti elektronikus nyelvi átjárót. Ez a honlap ingyenes online nyelvtanfolyamokat kínál, melyek igazodnak a CEFR-hez.

Írország, Szlovénia és Spanyolország: nyelvtanulási lehetőségek felnőttek számára

Írországban és Szlovéniában a felnőtt tanulók körében nagy a kereslet a nyelvtanulási lehetőségek iránt, e kereslet kielégítésére könyvtárak hálózatával, kulturális szövetségekkel, nyelvklubokkal, illetve a felnőttképzésen keresztül számos helyi kezdeményezés indult.

A felnőttek számára képzéseket kínáló nyelviskolák már évek óta a spanyol oktatási rendszer jellegzetes elemei mind regionálisan, mind országos szinten. E nyelviskolák hálózati alapon 20 különböző nyelv oktatását kínálják alap- és középfokon, a CEFR-hez igazodva, és pénzügyi életképességüket is sikerült bebizonyítaniuk.

Annak érdekében, hogy több felnőttet ösztönözzön nyelvtanulásra, a Bizottság webportált fejleszt ki (I.4.1.), amely könnyű hozzáférést biztosít az információs forrásokhoz és iránymutatáshoz a nagyközönségnek és a nyelvi szakembereknek egyaránt.

5.1.6. Speciális igényű nyelvtanulók

A nyelvtanulás egyre hamarabb kezdődik, és a legtöbb tagállamban már a kötelező tananyag részét képezi, de figyelmet kell fordítani a speciális igényű tanulóakra is. A Bizottság finanszírozta a „Special educational needs in Europe, the teaching and learning of languages” (Speciális oktatási igények Európában, nyelvtanítás és nyelvtanulás) (I.5.1.) című tanulmányt, amely azt a következtetést vonta le, hogy semmi sem bizonyítja, hogy a speciális igényű tanulók ki lennének zárva a nyelvtanulásból, és rámutatott arra, hogy a nyelvtanulás nem csupán kommunikációs teljesítmény, hanem személyes és ismeretbeli fejlődés, amely az európai polgári értékeket is magában foglalja. A tanulmány megvizsgálta a tanítási gyakorlatokat, és azt javasolta, hogy a speciális igényű tanulókkal egyéni tanítási terv alapján,

¹¹ <http://www.wordwatjewil.be>.

valamint kéttanáros módszer szerint (egy nyelvtanár és egy gyógypedagógus) foglalkozzanak, továbbá hogy a leendő tanárok általános képzésének részeként e téren is megfelelő tanárképzést biztosítsanak.

Ausztria és Észtország: a jelnyelv mint kisebbségi nyelv

E két országban a jelnyelvet nemrég ismerték el kisebbségi/hivatalos nyelvként. A hivatalos elismerést kutatási programok, hivatalos képesítést adó központ támogatása és jelnyelvi tanárok oktatására szolgáló tanfolyamok indítása követte.

5.1.7. A nyelvek választéka

A tagállamokat felkérték, hogy minden oktatási szinten biztosítsák a lehető legszélesebb nyelvi választékot. A nyelvek választéka egyenetlenül oszlik el. Egyrésztől néhány tagállamban meglehetősen korlátozott a tanulható nyelvek száma (elsősorban angol, illetve a határ menti területeken vagy migráns közösségekben más nyelv is szerepelhet speciális tantervben). Másrésztől viszont azokban a tagállamokban, ahol a nyelvek széles választékából lehet választani, a tapasztalatok alapján az iskolákban nehéz megvalósítani a sokféleséget. A családok gyakran nincsenek tisztában, milyen előnyökkel jár, ha valaki nem csupán egy idegen nyelvet tanul. A nyelvi kínálat bővítését célzó tantervi reformokat megfelelő tájékoztatásnak kell kísérnie.

Ausztria, Franciaország, Görögország, Németország: a szomszédos országok nyelveinek tanítása

2003-ban Alsó-Ausztria tartománya elindította a Sprachoffensive elnevezésű programot, melynek célja a cseh, szlovák és magyar nyelv tanítása 13 000 tanulónak. Emellett regionális kompetenciaközpontot hoztak létre, hogy az iskoláknak, illetve a határokon átnyúlva működő vállalatoknak szaktanácsot és iránymutatást nyújtsanak.

Franciaországban tájékoztató kampányokat és kétnyelvű osztályok létrehozását követően 10 %-kal nőtt a németet tanuló diákok száma. Ez a példa jól mutatja, hogy megfelelő intézkedések esetén meg lehet változtatni a szemléletet.

Thrákiában a török kisebbség számára már elérhető volt a kétnyelvű, görög/török tanterv, 2006–2007-ben viszont kísérleti program indult, hogy egyes nem kisebbségi középiskolák felső évfolyamain bevezessék a török nyelvet a határokon átívelő kapcsolatok növelése céljából.

5.2. 2. stratégiai terület: eredményesebb nyelvtanítás

5.2.1. A nyelvbarát iskola

Az iskolákat és oktatási intézményeket felkérték, hogy holisztikus módon közelítsék meg a nyelvtanítást, azaz megfelelő kapcsolat legyen az anyanyelv tanítása és – amennyiben az ettől eltér – az oktatás nyelve, az idegen nyelvek és a migráns közösségek nyelvei között. A Bizottság az e téren indult Comenius iskolai projektek támogatásával segítette elő ezt a megközelítést (II.1.1.).

Finnország: Az országba újonnan érkezők nyelvének tanítása

A finn oktatási rendszer a funkcionális kétnyelvűség biztosítása érdekében támogatja a migránsok anyanyelvének fenntartását és fejlesztését. 2003-ban 52 nyelven folyt tanítás. A bevándorlók anyanyelvei közül az orosz, a somáli és az albán a leggyakrabban tanított nyelv.

Olaszország: A „beszélem a világ nyelvét” (Talking the world) kezdeményezés

E kezdeményezés célja a nyelvbarát iskola koncepciójának támogatása tanárokat és hálózatépítésbe bekapcsolódott iskolákat érintő, alulról szerveződő tevékenységeken keresztül. A cselekvési terv a vita és ösztönzés kiindulási pontjaként szolgált.

5.2.2. A nyelvi osztályterem

A nyelvtanítás és nyelvtanulás innovatív módszereinek támogatására a Socrates és Leonardo program keretében kidolgozott nyelvi termékeket (II.2.2.) számos kezdeményezéssel keresztül terjesztették, és továbbra is terjesztik az egész életen át tartó tanulás programján keresztül. Az eTwinning kezdeményezés, amely lehetővé teszi az iskolák számára az interneten keresztüli együttműködést, hozzájárult a nyelvi ismeretek megerősítéséhez, és bizonyos mértékig ösztönözte a többnyelvűséget és a partneriskola nyelvének használatát (II.2.3.).

5.2.3. Nyelvtanárképzés

A tagállamok egyre nagyobb figyelmet fordítanak a tanárképzésre, különösen az alapfokú oktatásban, valamint a tartalomalapú nyelvtanításon keresztül megvalósuló hatékony nyelvtanítás biztosításának eszközeként. Noha több tagállamban nem kötelező a nyelvtanároknak hosszabb időt tölteni abban az országban, amelynek nyelvét tanítják, a gyakorló tanárok és a tanárképzésben oktatók széles körben elismerik ennek szükségességét, és kihasználják az európai oktatási programok (Erasmus, Comenius, Leonardo) által felajánlott mobilitási programokat nyelvtudásuk fejlesztésére.

Ausztria, Cseh Köztársaság, Németország és Lengyelország: kettős képzés a nyelvtanárok számára

Ezekben az országokban a tanári alapképzésen a hallgatók két különböző tudományterületen szereznek képesítést, például valamilyen nyelvből és egy másik szakon. Ez a rendszer fejleszti a tanárok nyelvtudását, és felkészíti őket a jövőbeni tartalomalapú nyelvtanításra.

Luxemburg: többnyelvű tanárok képzése

Az általános iskolai tanárokat felkészítik arra, hogy képesek legyenek az ország három nemzeti nyelvén (luxemburgi, német és francia) tanítani, emellett pedig e nyelvek egyikén nem nyelvi tárgyat is kell tanítaniuk. A középfokú oktatásban dolgozó tanároknak legalább két évig kell tanulniuk abban az országban, amelynek nyelvét tanítani fogják. A középiskolai tanároknak németül is franciául is kell tudniuk tanítani.

A Socrates és Leonardo program nyelvoktatási programjaihoz való hozzáférés bővítése érdekében a Bizottság felkérte a nemzeti hatóságokat, hogy indítsanak tájékoztató kampányokat a mobilitásról a nyelvtanárok és oktatóik számára (II.3.1.). Az egyik disszeminációs projekt a nyelvi asszisztensek népszerűsítésére irányult. Ennek eredményeként a nyelvi asszisztensekre fordított költségvetés aránya 2006-ban 26 %-ra nőtt, ami túlszárnyalja a cselekvési tervben célkitűzésként megállapított 25 %-ot. Az egész életen át tartó tanulásban az asszisztensi jelenlét nem korlátozódik a nyelvekre, hanem valamennyi tárgyra vonatkoznak, különös tekintettel a tartalomalapú nyelvtanításra. A Comenius munkahelyi képzés esetében a jelentkezések 65 %-a kapcsolódik nyelvekhez. 2004 és 2006 között több mint 15 000 nyelvtanár részesült külföldi képzési támogatásban, 765 felnőttoktatásban dolgozó nyelvtanár a Grundtvigon, 1820 szakoktatásban dolgozó tanár pedig a Leonardón keresztül.

A Bizottság ezenkívül tanulmányt finanszírozott az európai nyelvtanárképzés európai modellje referenciakeretének meghatározásához (II.3.2.). A tanulmány meghatározta a közös modell létrehozásához szükséges alapvető követelményeket, mindenekelőtt specifikus nyelvtanárképzést szorgalmazva a felsőoktatásban, mely során kötelező meghatározott időszakot külföldön tölteni, és amely megfelelő képzést nyújt a módszertani és interkulturális ismeretek terén. A tanulmányt jelenleg vizsgálja az európai nyelvi szakfelügyelők hálózata (IV.2.1.), következtetéseit pedig konferencián fogják megtárgyalni és ismertetni (II.4.2.).

5.2.4. A nyelvtanár-utánpótlás

A nyelvtanárok – sőt valamennyi tanár – továbbra is jelentős akadályokkal néz szembe, ha külföldön kíván tanítani. Létezik azonban bizonyos fokú rugalmasság. Egyes határ menti régiókban ígéretes kísérletek mentek végbe, melyek során a tanárok a szomszédos határ menti régióban dolgozhattak, illetve csereprogramban vettek részt. A Bizottság finanszírozást nyújtott a „Detecting and Removing Obstacles to the Mobility of Foreign Language Teachers” (Az idegennyelv-tanárok mobilitási akadályainak kimutatása és megszüntetése) c. tanulmányhoz (II.4.1.), amely beszámolt azokról az eszközökről, amelyek megkönnyítenek a nyelvtanári mobilitást, valamint a tapasztalt legfőbb nehézségekről. A jelentés európai szintű mobilitási stratégia létrehozását javasolta nyelvtanárok számára, amely elősegítené a két- és többoldalú cseréket, támogatná a tanárjelöltek és pályakezdő tanárok csereprogramjait, ösztönözné a mobilitás által megszerzett képesítések elismerését, workshopok és külföldi munkalátogatások szervezését tenné lehetővé a tanárképzés részeként, és olyan elszámolási rendszert vezetne be, amely összevetné a keresletet és kínálatot az országok és az intézmények tekintetében.

Észtország, Lengyelország és más közép- és kelet-európai országok: A nyelvtanárok átképzése

Az elmúlt tíz évben Lengyelországban és Észtországban, valamint más közép- és kelet-európai országokban olyan tanárképzési programokat hoztak létre, amelyek célja a fölös számú nyelvtanárok átképzése volt más nyelvekre, elsősorban oroszról angolra. Kiegészítő intézkedéseket eszközöltek a megfelelő végzettséggel nem rendelkező nyelvtanárok képesítésére. Ezek az intézkedések bebizonyítják, hogy ha politikai döntést hoznak, és a kínálat megfelel a keresletnek, technikailag lehetséges a tantervben kínált nyelvek választékának kibővítése.

Románia: posztgraduális tanárképzés távoktatás formájában a vidéki területeken

A román kormány és a Világbank által támogatott projekt célja a tanárképzés színvonalának emelése a vidéken élők számára. Négy egyetem kínál posztgraduális távoktatást francia és angol nyelvből; a képzést multidiszciplináris csoport dolgozta ki, és minden olyan tanár jelentkezhet, aki nyelvtanár szeretne lenni. A képzés illeszkedik más tanárképző távoktatási programba, és befejeztével a hallgatók hivatalos bizonyítványt kapnak. 2007-ben 200 angol- és franciatanár kapja meg szakmai átképzési diplomáját.

5.2.5. A nyelvtudás mérése

Egyértelmű tendencia egy ideje a nemzeti tantervek reformja annak érdekében, hogy a közös európai nyelvi referenciakeret (CEFR) követelményeinek megfeleljenek; elsősorban a középfokú oktatást, valamint az érettségi vizsgát vizsgálták felül ennek megfelelően. A tanárok – az oktatás bármely szintjén – egyre többször alkalmazzák az európai nyelvtanulási naplót (European Language Portfolio) tanítási segédeszközként, habár az oktatási segédanyagok gyakran nem alkalmasak e megközelítésre. A nyelvtanításban a közös európai

nyelvi referenciakeret által előidézett változásokat 2007 februárjában az Európa Tanács által szervezett szakpolitikai fórumon vitatták meg a Bizottság részvételével (II.6.4.).

Több ország: a közös európai referenciakeret alkalmazása a nyelvtudás felméréséhez

Ausztria, Belgium, a Cseh Köztársaság, az Egyesült Királyság, Észtország, Franciaország, Lengyelország, Litvánia, Luxemburg, Németország, Olaszország, Románia és Spanyolország már megkezdte vagy tervezi a tanterv átalakítását és az idegen nyelvi érettségi vizsgák hozzáigazítását a közös európai referenciakerethez. Ez lehetővé teszi a nyelvtudás objektív felmérését, mivel a CEFR minden nyelven kiterjed a kommunikációs kompetenciára.

Hollandia: nyelvi kompetenciaprofil

A holland oktatási rendszerben egyre inkább a CEFR-t használják a nyelvi ismeretekre vonatkozó követelmények megállapítására. A felsőoktatási szakmai képzési programok és a szakképzés (MBO) szintén alkalmazza a kompetenciaprofilok meghatározására. Az európai nyelvi naplót csaknem minden iskolatípusban kidolgozták és honosították. Már folyamatban van az elektronikus ELP kidolgozása a nyelvtanuló nagyközönség számára.

Franciaország, Olaszország és Luxemburg: külső nyelvvizsgáztatás

Annak érdekében, hogy átláthatóbb legyen, milyen szintű a tanuló nyelvi kompetenciája a középfokú oktatás végén, a francia oktatási rendszer nyelvvizsgáztatási rendszert dolgoz ki azokkal az intézményekkel együttműködve, amelyek támogatják a partnerországok nyelveinek tanulását. Olaszországban hasonló projekt indult el; a Lingue 2000 mára lehetővé teszi a diákok számára, hogy akkreditált külföldi intézményekben tegyenek külső nyelvvizsgát.

Luxemburgban a tanulók nyelvtudását a középfokú oktatás utolsó két évében akkreditált külföldi intézmények mérhetik fel. Ez vonatkozik az iskolában tanított, valamint a tantervben nem szereplő nyelvekre is. Ez a vizsga a tanuló év végi bizonyítványának része.

Az Európai Tanács barcelonai ülésén elhangzott felhívással összhangban a Bizottság most dolgozza ki a nyelvi kompetenciák európai felmérését (II.6.1.), melyet első alkalommal 2010-ben végeznek el, hogy összehasonlítható információt nyerjenek a kompetenciaszintről, amelyet a tanulók két nyelvből sajátítanak el az iskolakötelezettség végére Európában.

Az Európai Bizottság a CEFR-t az átláthatóság javítására, információszerzésre és iránymutatásra is használja a szakképzésre vonatkozó szakpolitikákkal kapcsolatban. A CEFR-en alapuló európai nyelvi útlevél, amely az európai nyelvi napló része, szerepel az egységes képesítési keretet biztosító Europassban (II.6.2.). 2005 februárja óta csaknem 50 000 nyelvi naplót hoztak létre online, és több mint 181 806 üres űrlapot töltöttek le kitöltésre. Az Europass önéletrajza, beleértve a nyelvi részt, ennél is népszerűbb: mindeddig több mint egymillió önéletrajzot hoztak létre online, és mintegy 1,7 milliót töltöttek le.

A nyelvvizsgák használatára, jellemzőire és minőségére vonatkozó információk összegyűjtése és hozzáférhetővé tétele érdekében a Bizottság tanulmányt finanszírozott a nyelvvizsgák jegyzékéről Európában (II.6.3.). **A megállapítások alapján a szerzők javasolják, hogy a Bizottság dolgozzon együtt az érintett érdekelt felekkel a vizsgáztatók által alkalmazott tesztek kidolgozása és hitelesítése minőségének javítása érdekében, a minőségi követelmények és az európai nyelvvizsgáztatás eljárási szabályzata kidolgozása érdekében, a különböző országokban kínált nyelvvizsgarendszerek, illetve az általános oktatási intézmények közötti együttműködés támogatására.**

5.3. 3. stratégiai terület: Nyelvbarát környezet kialakítása

5.3.1. Befogadó jellegű szemlélet a nyelvi sokféleséghez

Bizottsági szinten első alkalommal a cselekvési terv olyan elképzelést dolgozott ki a nyelvpolitikákról, amely nem csupán az idegennyelv-tanításra vonatkozik, hanem az Európában beszélt – hivatalos, regionális vagy kisebbségi, illetve migráns közösségek által beszélt – nyelveket is felöleli. A regionális és kisebbségi nyelveket képviselő, oktatásügyi érdekelt felek összefogására és tapasztalataik cseréjének lehetővé tételére 2006-ban európai konferenciát szerveztek a regionális és kisebbségi nyelvek oktatási rendszerekben betöltött szerepéről (III.1.1.). Az Euromosaic jelentés felmérte a regionális és kisebbségi nyelvek helyzetét a 2004-ben az EU-hoz csatlakozott országokban (III.1.2.). A Romániára és Bulgáriára vonatkozó aktualizálás most készül.

A nyelvek és a nyelvi sokféleség ezen új megközelítését teljes mértékben tükrözi az egész életen át tartó tanulás programja, amelyben valamennyi nyelv jogosult támogatásra, beleértve a regionális és kisebbségi nyelveket is (III.1.3.). A Bizottság külön erőfeszítést tett – európai konferenciákon, helyi szemináriumokon és hálózati találkozókra keresztül – annak biztosítására, hogy a regionális és kisebbségi nyelveket képviselő érdekelt feleket megfelelően tájékoztassák a fő programokhoz (elsősorban az egész életen át tartó tanulás) való hozzáférésről.

2004–2006-ban a Kultúra 2000 program 150 fordítási projektek támogatott Európa kulturális és nyelvi sokféleségének népszerűsítésére. A kulturális és nyelvi sokféleség támogatása az új Kultúra 2007–2013 program egyik sarkalatos pontja.

Ez a befogadó jellegű szemlélet összhangban van a regionális és kisebbségi nyelvek európai chartájával, amelyet az Európa Tanács 22 tagja, köztük 14 uniós tagállam írt alá. Általános szabályként a tagállamok részben vagy teljes egészében lehetővé teszik az elismert kisebbségi nyelveken zajló tanítást. Az expozíciós és a tanórán csak idegen nyelvet használó (immersion) módszertan ösztönzése terén ígéretes gyakorlati tapasztalatokról számoltak be a különböző helyi nyelvekkel kapcsolatban, elsősorban a gyerekek vonatkozásában.

Finnország/Norvégia/Svédország: Kétnyelvű iskolák a határ menti területeken

Testvériskolák hálózata támogatja a nyelvtanulást a finn, norvég és svéd anyanyelvű iskolák között határokon átnyúló együttműködéssel. Néhány iskola közös tantervet hozott létre, és tartalomalapú nyelvtanításon és tanárcsere-programon keresztül támogatja a szomszédos országok nyelvének tanítását.

Olaszország/Ausztria/Szlovénia: a Cromo-projekt

A Cromo határokon átnyúló projekt (2005–2007), melyet az osztrák, olasz és szlovén nemzeti hatóságok finanszíroznak. A projekt segít abban, hogy kapcsolat jöjjön létre Friuli-Venezia-Giulia (Olaszország), Carinthia (Ausztria) és Szlovénia határ menti közösségei az európai nyelvtanulási napló kiegészítéseként használható között közös eszközök kidolgozásával, melyek segítséget nyújtanak a középiskolai tanulóknak nyelvi, metakognitív és interkulturális kompetenciáik fejlesztéséhez a kultúrák közötti párbeszéd elősegítése érdekében.

Szlovákia, Duna menti országok: a szomszédos országok nyelveinek és kultúrájának népszerűsítése

A Duna nemzetközi szövetség a Duna menti országok idegenforgalmi irodáit fogja össze. A szövetség minden évben megfogalmaz egy olyan közös témát, amely köré felépíthető az egyes országok kultúrájának és nyelvének népszerűsítését szolgáló kezdeményezés.

Svédország: multikulturális oktatás már az óvodában

2005 márciusában az általános iskolát előkészítő oktatásban új célkitűzést fogalmaztak meg, hogy támogassák a nem svéd anyanyelvű gyerekeket anyanyelvük elsajátításában és identitásuk megerősítésében. A változást javasoló kormányrendelet hangsúlyozta a kétnyelvű és kulturális segítőik szükségességét is, valamint azt, hogy fokozott támogatás szükséges a nem svéd nyelvű oktatási segédanyagok kidolgozásában.

Egyesült Királyság: A szülők oktatása a családi kétnyelvűség átörökítéséhez

Walesben Twk (Növekedés) elnevezésű program indult a walesi nyelv használatának felelevenítése érdekében. A tájékoztató kampány célközönsége az egészségügyi ágazat, a kórházak szülészeti osztályai, a szülők és a leendő szülők, célja pedig az, hogy tudatosítsa a kétnyelvűség előnyeit és ösztönözze a walesi nyelv használatát a családban. A tájékoztató kampány másik része a walesi nyelv munkahelyi használatára ösztönöz: a Saint Dwynen kártyák és a „Working Welsh” kitűzők célja, hogy a walesi nyelvet beszélőket azonosítsa a munkahelyen, és támogassa a walesi nyelv használatát a velük történő kommunikációban.

5.3.2. Nyelvbarát közösségek építése

A cselekvési terv ajánlásaival összhangban a testvérvárosi projektek nagymértékben támogatták az informális nyelvtanulást és a nyelvi sokféleséget (III.2.1.). A 2006-os Golden Stars Awards 11 jó gyakorlatot választott ki, melyből három tartalmaz a nyelvi és kulturális sokféleséget támogató tevékenységet. A Polgárok Európája 2007–2013 programban a kulturális és nyelvi sokféleség az összes tevékenység egyik horizontális jellemzője az egész program során.

A média vonatkozásában 2007 elején a Bizottság vizsgálatot indított az audiovizuális ágazat igényeiről és gyakorlatáról a szinkronizálás és feliratozás terén (Információstársadalmi és Médiaügyi Főigazgatóság – Média program) (III.2.2.). 2007 végére a tanulmánynak fel kell mérnie az európai piacot, és ajánlásokat kell tennie a nyelvi sokféleség ösztönzésére, valamint az audiovizuális termékek európai országok közötti terjesztésére.

5.3.3. A nyelvtanulási kínálat és a nyelvtanulási lehetőségek igénybevétele javítása

A cselekvési terv felszólította a Socrates program felnőtteket célzó fellépéseit, hogy támogassa a nyelvtanulást és a nyelvi sokféleséget. Erre válaszként a Grundtvig fellépés (III.3.1.) 14 projektet és 2 hálózatot támogatott képzési eszközök és a nyelvtanároknak szóló képzések kialakítására. Hat projekt irányult a migráns és etnikai közösségekre. Összesen 300 tanulási partnerség támogatta a nyelvtanulást a felnőttoktatásban, 105 a migráns és etnikai közösségekre irányulva (az összes partnerség 33 %-a).

Az egész életen át tartó tanulásban a Grundtvig egyik prioritása a felnőttoktatási tanulási lehetőségek kialakítása a migránsok számára a nyelvi, szociális és kulturális integrációval kapcsolatban.

Az Európai Nyelvi Díj (European Language Label) (III.3.2.) új intézkedésekkel erősödött meg, melyek célja a felnőttek nyelvtanulásra való motiválása (díj az év európai nyelvtanárának /tanulójának, információs kampány a nyelvtanulásról, különösen a nyelvek európai napján). Ezeket a tevékenységeket 2005-ben és 2006-ban kísérleti projektként próbálták ki, mára pedig az egész életen át tartó tanulás programjának rendszeres tevékenységeivé váltak.

A nyelvtanítási kínálat sokféleségére vonatkozó felmérés (III.3.3.) az EU-ban az 1999–2005-re vonatkozóan 2007 végére készül el. A felmérés meghatározza majd, hogy a tanított nyelvek vagy a nyelvet tanuló diákok száma hogyan változott, és megállapítja a tendenciákat.

5.4. A haladás kerete

5.4.1. Körültekintőbb döntések

Ez a szakasz áttekinti azokat az intézkedéseket, amelyek biztosítják az információk és a bevált gyakorlatok megosztását a Bizottság és a tagállamok között, és számba veszik az új szakpolitikai területeket.

A bevált gyakorlatok megosztása és a közös fellépést igénylő nyelvi kérdések megvitatása céljából létrejött egy nyelvekkel foglalkozó munkacsoport, hogy nyomon kövesse a cselekvési tervet, és segítse a Bizottságot az Oktatás és képzés 2010 – a lisszaboni stratégia oktatási része – célkitűzéseinek elérésében (IV.1.1.).

A nyelvtanulás motiválásának módszereiről szóló tanulmány (IV.1.2.) a Lingo! című dokumentum közzétételét eredményezte, amely bevált gyakorlatokat mutat be a motiválás területén. A felmérés kiemelte a legfontosabb motivációs kérdéseket, mint például a nyelveket népszerűsítő hálózatok támogatása minden szinten, fokozott figyelem a felnőttoktatásra, különösen nem formális és informális környezetben, valamint a média és a marketing eszközeinek alkalmazása a nyelvek iránti figyelem felkeltése céljából.

A többnyelvűség hiányának költségeiről szóló tanulmányt (IV.1.3a.) nem fejezték be, eredményeit azonban részben felhasználták az „*Effects on the European Economy of Shortages of Foreign Language Skills in Enterprise*” (A vállalkozásoknál tapasztalható hiányos idegennyelv-tudás hatásai az európai gazdaságra) (IV.1.3b.) című kiterjedtebb tanulmányban, amely **megállapította**, hogy az idegennyelvi ismeretek hiánya **jelentős** üzleti lehetőségek elvesztéséhez járul hozzá; a tanulmány támogatást javasolt a vállalkozások számára nyelvi ismereteik menedzselése javítására a munkahelyen belül elérhető nyelvi ismeretek fejlesztésével, az alkalmazottaknak nyújtott képzéssel, valamint a hallgatóknak vagy alkalmazottaknak külföldi munkatapasztalat lehetőségének biztosításával, illetve nemzetközi vállalkozások közötti cserékben való részvétellel. Fejleszteni kell az üzleti élet és az oktatás közötti kapcsolatokat, a migráns munkavállalók gyermekeinek meglévő nyelvismereteit pedig megfelelőbben kell értékelni és fejleszteni, a fogadó ország nemzeti nyelvével együtt.

A kutatásban felmerülő többnyelvűségi kérdésekkel a hatodik kutatási keretprogram által finanszírozott két projekt foglalkozott (IV.1.4.), A hetedik kutatási keretprogram is támogatja a nyelvi sokféleséget a társadalom- és gazdaságtudományok, valamint a bölcsészettudományok terén.

2005-ben az európai Eurydice-hálózat közzétette a „*Key Data on Teaching Languages at Schools in Europe*” (kulcsfontosságú adatok az európai iskolai nyelvtanításról) (IV.1.5) c. kötetet, amely kiindulási alapot kínált a nyelvtanítás 2003-as helyzetéhez. A második kiadás, amely 2004–2006-ra vonatkozik, 2008 közepén jelenik meg, lehetővé téve a statisztikai összehasonlítást és a tendenciák elemzését.

Az arra vonatkozó részletek, hogy az oktatás, képzés, ifjúság, média és kultúra terén zajló programok hogyan támogatták a nyelveket 2004–2006-ban (IV.1.6.), e dokumentum megfelelő szakaszaiban olvashatók. Emellett meg kell jegyezni, hogy az Ifjúság program nagyjából 1 000 000 fiatalt vont be, és körülbelül 6000 önkéntes cseréjét tett lehetővé. A nyelvi felkészítést támogatták, sőt az európai önkéntes szolgálat tekintetében kötelező volt. Az új Cselekvő ifjúság program (2007–2013) egyik általános célkitűzése az európai kulturális, multikulturális és nyelvi sokféleség elismerése és a nyelvek informális tanulásának elősegítése.

5.4.2. *Hatékonyabb információcsere a gyakorló tanárok között*

A nyelvtanítás minőségének javítását szolgáló bevett gyakorlatok egymással való megosztásának elősegítésére 2006-ban létrehozták az idegennyelv-tanítás és -képzés európai szakfelügyelőinek hálózatát (ELIN) (IV.2.1.). A hálózat mostanáig három szempontra összpontosított : az iskolai vezetés támogatása az idegennyelv-tanítással kapcsolatban, a tanárok alapképzése és munkahelyi továbbképzése, valamint a felügyeleti rendszerek és gyakorlatok hatása. Az Arion-program, amely az oktatásügyi érdekelt felek tanulmányi látogatásait támogatja, 36 nyelvtanítással kapcsolatos tanulmányi látogatást szervezett, melyben 400-an vettek részt, köztük nyelvtanárok, iskolaigazgatók, politikai döntéshozók, illetve jelentős számú nyelvi szakfelügyelő (II.3.3.). Az Arion-program az egész életen át tartó tanulás programján belül folytatódik, és különös figyelmet fordít majd a nyelvel kapcsolatos tevékenységekre.

5.4.3. *Egyértelmű eljárások a cselekvési terv nyomán követésére vonatkozóan*

A tartós hatás érdekében a cselekvési terv célkitűzéseit bevonták az egész életen át tartó tanulás 2007–2013 programjába (IV.3.1.). A nyelvtanulás és a nyelvi sokféleség ösztönzése az egész életen át tartó tanulás általános célkitűzése, amelyet az iskolákkal (Comenius), egyetemekkel (Erasmus), szakképzéssel (Leonardo) és felnőttképzéssel (Grundtvig) foglalkozó specifikus programok prioritásai is tükröznek. A specifikus programokat átfogó nyelvi tevékenységek egészítik ki (2. kulcstevékenység – Nyelvek). Minden nyelv támogatható: hivatalos nyelvek, regionális, kisebbségi, migráns közösségi nyelvek, valamint a fő kereskedelmi partnerek nyelvei.

6. KÖVETKEZTETÉS

A cselekvési terv eredményei ígéretesek. A Bizottság a megadott határidőn belül többé-kevésbé elvégezte a számára kijelölt feladatokat. A tagállamok is törekedtek a cselekvési tervben megfogalmazott célkitűzések jelentős részének teljesítésére. A cselekvési terv más feladatai hosszú távú elkötelezettséget igényelnek, ezért nem is jelölhető ki számukra határidő. Habár az általános tendencia kedvező, a helyzet országonként más és más, mivel a tagállamok kiindulási helyzete és kezdeti szakpolitikai megközelítése eltérő volt. Az érdekelt felek további erőfeszítései segítenek majd fenntartani e tendenciákat és megszilárdítani a tagállamok indította reformokat.

A cselekvési terv számos ajánlásával nemzeti szinten foglalkoztak, néhány esetében a kívánt hatás eléréséhez viszont további erőfeszítésre van szükség, elsősorban a következő területeken: a nyelvtanítás kiterjesztése az oktatás minden ágára (beleértve a szakképzést), a tanított nyelvek választékának bővítése, nyelvbarát iskolák támogatása, a felnőttoktatás és az informális tanulás lehetőségeinek kiaknázása és a nyelvtanulási motiváció erősítése.

A Bizottság továbbra is támogatást nyújt a tagállamoknak a nyelvtanítás minőségének javítására tett erőfeszítéseikben, a tanított nyelvek választékának bővítésében és a nyelvbarát iskolák kialakításában. A tanuló oldaláról további fellépések szükségesek annak érdekében, hogy felismertessék a több idegen nyelv elsajátításának jelentőségét, valamint olyan kezdeményezések is javasoltak, melyek a tanulók és felnőttek nyelvtanulási motivációját – akár informális tanuláson keresztül is – erősítik. A cselekvési terv által javasolt fellépések többsége az alapoktatásra és az ehhez kapcsolódó tanárképzésre irányult. Most a következő témákat lehet hangsúlyozni: felnőttoktatás, az üzleti szféra bevonása az érintett felek közé, a folyamatos szakképzés, valamint az informális nyelvtanulás a médián és kulturális tevékenységeken keresztül.

Az oktatás, kultúra, ifjúság és civil társadalom terén működő európai programok, különösen az egész életen át tartó tanulás programja jelentős eszközök, melyek kiegészítik a nemzeti szakpolitikákat, és európai vetületet kölcsönöznek a tanulási tevékenységeknek. A többnyelvűség melletti elkötelezettségük a 2007–2013-ra vonatkozó új programokban azáltal erősödött meg, hogy a nyelvtanulás és a nyelvi sokféleség általános célkitűzéssé vált, és növekedett a nyelvvel kapcsolatos intézkedések költségvetése. A Bizottság nyomon követi végrehajtásukat, hogy biztosítsa stratégiai alkalmazásukat azokon a területeken, ahol további fellépés szükséges. A Bizottság ugyanakkor támogatni fogja a nyelvi kompetencia mutatójának kifejlesztését, hogy a tagállamok rendelkezhessenek összehasonlítható alappal szakpolitikai döntéseikben. A többnyelvűség támogatására új lehetőségek lesznek feltárva más – például szociális és regionális – szakpolitikákon keresztül. A jövőbeni fellépésekbe egyre inkább be kell vonni az összes érintett felet, és hosszú távú többnyelvűségi partnerségeket kell létrehozni.

A Bizottság már megkezdte többnyelvűségi megközelítésének felülvizsgálatát, hogy támogassa a tagállamokat a növekedésre és foglalkoztatásra irányuló lisszaboni stratégia keretében, összhangban azokkal a javaslatokkal, amelyeket Orbán biztos meghallgatása során az Európai Parlament fogalmazott meg. A politikai döntéshozatali folyamatba online konzultáción keresztül az érdekelt felek széles köre bekapcsolódik. A konzultációt a többi európai intézménnyel és a tagállamokkal szoros együttműködésben bonyolítják le; a tagállamok 2008 februárjában miniszteri konferencián vitatják meg a többnyelvűségi politika terén kibontakozó új fejleményeket. E dokumentum megállapításait más visszajelzésekkel együtt – mint például a többnyelvűséggel foglalkozó magas szintű munkacsoport ajánlásai – a megbeszélések során felhasználják. E konzultációs eljárás új bizottsági közleményt eredményez majd, melyet 2008 szeptemberére terveznek, és amely a többnyelvűségi politika számára tágabb megközelítést dolgoz ki.